

«زن و مطالعات خانواده»

سال هفدهم - شماره شصت و یکم، پاییز ۱۴۰۲

ص ص: ۱۰۹-۱۲۳

تحلیل ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی مقیاس انتظارات و آرزوهای آموزشی والدین

حمیده عباس زاده^۱ملاحت امانی^{*۲}طیبه رحیمی پردنجانی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۴/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۷/۲۶

چکیده

این تحقیق به منظور بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی مقیاس انتظارات و آرزوهای آموزشی والدین انجام شد. روش تحقیق از نوع پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش، والدین دانش‌آموزان دوره متوسطه اول شهر فاروج در سال ۱۴۰۰ بودند. نمونه‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شد. از دو نمونه‌ی مجزا برای انجام تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی استفاده شد. تعداد نمونه در تحلیل اکتشافی ۳۲۹ نفر و در تحلیل عاملی تأییدی ۲۵۰ نفر بودند. والدین دانش‌آموزان مقیاس انتظارات و آرزوهای آموزشی والدین را تکمیل کردند. برای بررسی پایایی از روش همسانی درونی، باز آزمایی و دو نیمه سازی استفاده شد. مقادیر پایایی برای همسانی درونی، دو نیمه سازی و باز آزمایی به ترتیب، ۰/۸۲، ۰/۷۷ و ۰/۷۴ به دست آمد. برای روایی سازه از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی استفاده شد. در تحلیل اکتشافی، دامنه‌ی بارهای عاملی در سطح قابل قبولی قرار داشت. نتایج محاسبه آزمون KMO برابر با (۰/۸۸۲) و نتیجه آزمون بارتلت برابر (۳۷۷۵/۶۷۷) به دست آمد. در تحلیل عاملی تأییدی، عاملهای انتظارات و ارزش گذاری آموزش، آمادگی برای پیشرفت تحصیلی، ارزش گذاری آموزشی و ثبات انتظارات و آرزوها مورد تأیید قرار گرفت. نتایج مربوط به شاخص برازش تحلیل عاملی نشان داد که

۱ - دانشجوی دکتری، گروه روان‌شناسی تربیتی، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران

۲ - دانشیار، گروه روانشناسی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران (m.amani@ub.ac.ir)

۳ - دانشیار، گروه روانشناسی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران

مدل بر ارزش قابل قبولی داشت. بنابراین مقیاس انتظارات و آرزوهای آموزشی والدین دارای ویژگی‌های روان‌سنجی لازم برای نمونه ایرانی می‌باشد.

واژگان کلیدی: مقیاس انتظارات و آرزوهای آموزشی والدین، روایی، پایایی

مقدمه

محیط خانواده اولین محیطی است که الگوهای جسمی، عاطفی و شخصیتی فرد در آن پی‌ریزی می‌شود و نقش مهمی در تعالی و پیشرفت فرد ایفا می‌کند (میرزا نیا، ۱۳۹۹). انتظار آموزشی والدین از فرزند در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بسیار حیاتی می‌باشد. انتظارات والدینی عقاید واقع‌گرایانه‌ای هستند که والدین در مورد پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارند و اطلاعاتی است که دانش‌آموزان از والدینشان درباره موفقیت تحصیلی خود دریافت می‌کنند (شیرازی زورق و همکاران، ۱۳۹۵). انتظارات آموزشی از پیشرفت تحصیلی فرزندانشان، پیش‌بینی‌کننده موثری برای پیشرفت تحصیلی است و نمرات آزمون پیشرفت دانش‌آموزان را پیش‌بینی می‌کند. محققان به این نتیجه رسیده‌اند که انتظارات والدین از فرزندشان برای آن‌ها (فرزندان)، حتی زمانی که دانش‌آموز، در برآورده کردن انتظارات والدین با شکست مواجه می‌شوند مهم‌ترین عامل است. دانش‌آموزانی که تصور می‌کنند که والدین آن‌ها انتظارات بالاتری از آن‌ها دارند، احتمال دارد رفتارهای مساله‌دار انجام ندهند و از نظر تحصیلی برتر باشند (بوون، ۲۰۰۸). علاوه بر آن دانش‌آموزانی که تصور می‌کنند والدین آن‌ها انتظارات آموزشی پایینی دارند، نرخ افت تحصیلی بیشتری تری دارند (توستون، ۲۰۱۳). علاوه بر این، ادراک نوجوانان از آرزوهای والدین خود، با نمرات فعلی آن‌ها در مدرسه ارتباط معناداری داشت. دانش‌آموزانی که نمرات بهتری داشتند گزارش کردند که والدین آن‌ها آرزوهای بیشتری برای پیشرفت تحصیلی آینده خود داشتند (اسپرا، ۲۰۰۶). اخیراً یک مطالعه فرا تحلیلی هم تأیید کرده است که انتظارات آموزشی والدین بیشتر از موفقیت‌های قبلی کودکان بر پیشرفت تحصیلی فرزندان تأثیر مثبت داشته است (پینکوارت و ایبلینگ، ۲۰۲۰). محققانی چون فن و چن (۲۰۰۱)، هاله و همکاران (۱۹۹۷) در تحقیقات خود آرزوها و انتظارات والدین را به عنوان عوامل مهم در پیشرفت دانش‌آموزان برجسته کرده است و هاله (۱۹۹۷) نشان داده که بین انتظارات والدین از پیشرفت تحصیلی فرزندان و ریاضیات (۰/۴۴) و پیشرفت در خواندن (۰/۳۲) و خودپنداره دانشگاهی رابطه وجود داشت.

در مجموع مطالعات که در فرهنگ‌های مختلف انجام شده است حاکی از آن است که انتظارات آموزشی والدین بر عملکرد تحصیلی و موفقیت‌های آموزشی فرزندان رابطه مثبت

داشته‌است. انتظارات بالای پدر و مادر از عملکرد فرزندان با عملکرد مثبت آموزشی (پیشرفت تحصیلی)، عملکرد تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان رابطه مثبت داشت و علاوه بر آن، آنها را از لحاظ فکری نیز پرورش داد. همچنین ادراکات دانش‌آموزان از انتظارات والدین و نقش آنها در پیشرفت تحصیلی و انگیزه تحصیلی اثرگذار بود (گوئیت و اکسی، ۱۹۹۹؛ ژان، ۲۰۰۶؛ بنر و میستی، ۲۰۰۷؛ بوون، ۲۰۰۸؛ جونگ، هوانگ، ژانگ، ۲۰۱۸؛ فرناندا، ایکسا، مدینا و ویلافورته، ۲۰۱۹؛ آسیس، کولبرت و رایینز، ۲۰۲۰؛ آپریل دی، سلسسته، هو و چلسی، ۲۰۲۱).

اکثر ابزارهایی که برای سنجش انتظارات آموزشی والدین استفاده می‌شود، پرسشنامه‌های یک سؤال می‌باشد که از والدین می‌پرسد که با توجه به عملکرد فرزندان، انتظار دارید تا چه مرحله‌ای را در تحصیل طی کند؟ (پیشرفت کند) و یا از والدین می‌پرسد برای فرزندان چه آرزو و انتظارات تحصیلی دارید؟ (برای مثال هاییونگ ۱ و همکاران، ۲۰۲۰؛ بریلی ۲ و همکاران، ۲۰۱۴). در کنار دو ابزار ذکر شده، ابزار دیگری وجود دارد که توسط هوج و همکاران (۱۹۹۷) ساخته شده‌است و در این مقیاس جهت سنجش انتظارات والدین، از ۴ سؤال استفاده شد. تنها پرسشنامه استفاده شده در ایران مرتبط با انتظارات آموزشی، پرسشنامه طالبی و زارع (۱۳۹۴) با عنوان انتظارات آموزشی در زمینه محتوای درسی الکترونیکی است که به بررسی روایی و پایایی پرسشنامه مورد نظر از یکسو و از سوی دیگر به بررسی نقش اطرافیان بر تغییر نگرش نسبت به محتوای درسی الکترونیکی پرداخته شد. در نتایج این تحقیق بیان شد که همسالان و اساتید در تغییر نگرش نسبت به محتوای الکترونیکی نسبت به والدین سهم بیشتری دارند.

ابزاری که صرفاً توانسته به طور کامل و دقیق انتظارات آموزشی والدین را ارزیابی کند، مقیاس انتظارات و آرزوهای آموزشی والدین است. این پرسشنامه توسط جاکوب ۳ و همکاران (۲۰۱۰) جهت ارزیابی انتظارات و آرزوهای والدین درباره پیشرفت تحصیلی فرزندان - شان طراحی شد. این مقیاس ۳۴ ماده دارد و از ۴ خرده مقیاس و گویه‌هایی که در هیچ کدام از مقیاس‌ها طبقه‌بندی نشده‌اند، تشکیل شده‌است. این مقیاس در طیف ۴ درجه‌ای لیکرت و به صورت کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۴) نمره‌گذاری می‌شود. جاکوب و همکاران (۲۰۱۰) ویژگی‌های روان‌سنجی این مقیاس را مورد مطالعه قرار دادند و در تحلیل عاملی اکتشافی ۴ عامل انتظارات و ارزش‌گذاری آموزش، آمادگی برای پیشرفت تحصیلی، ثبات انتظار و آرزوها و همخوانی آرزوها برای تحصیلات عالی و سوالات متفرقه به دست آوردند.

۱- Haiyang

۲- Briley

۳- Jacob

انتظارات و ارزش‌گذاری آموزشی، شامل مواردی بود که باید منعکس‌کننده انتظارات و آرزوهای آموزشی والدین و همچنین مواردی باشد که نشان‌دهنده ارزش والدین درباره تحصیل است. عامل دوم آمادگی برای پیشرفت تحصیلی شامل مواردی بود که اقدام‌گرا و بیشتر نمایشگر مشارکت والدین در امر تحصیل دانش‌آموزان است و شامل اقداماتی مثل تشویق به رفتن دانشگاه و منعکس‌کننده برنامه‌هایی برای ورود به دانشگاه می‌باشد. مواردی که منعکس‌کننده تغییر در انتظارات و آرزوهای آموزشی به دلیل عملکرد تحصیلی و بالا رفتن سن ایجاد می‌شوند، در عامل ثبات انتظارات و آرزوها قرار داده شده‌اند. در نهایت مواردی که انعکاس‌دهنده همخوانی برای پیشرفت تحصیلی عالی است، شامل اهداف والدین برای فرزندشان که مدرک تحصیلی تکمیلی دریافت کنند و یا اعتقاد به برتری فرزندشان در آزمون‌های استاندارد دارند می‌باشد. جاکوب پایایی درونی مقیاس انتظارات و آرزوهای آموزشی را رضایت بخش اعلام کرد.

بنا به توضیحات داده شده درباره اهمیت انتظارات آموزشی والدین در تشویق دستیابی به برنامه‌های آموزشی و نتایج وسیع تحقیقات در مورد تاثیر انتظارات والدینی بر عملکرد تحصیلی، انتظارات آموزشی والدین متغیری مهم و اساسی در تعلیم و تربیت و سایر حوزه‌های مربوط به شمار می‌آید. معرفی و ارائه ابزار مناسب برای ارزیابی این متغیر و تبیین نقش حیاتی آن در زمینه‌های گوناگون رفتاری و درگیری تحصیلی ضروری است. به همین منظور در این پژوهش، پژوهشگر برآن شد تا با انجام یک پژوهش نسبت به تهیه نسخه فارسی و بومی سازی مقیاس انتظارات و آرزوهای والدین در آموزش پردازد. این مقیاس می‌تواند در بررسی نقش والدین در ادامه تحصیل و موفقیت تحصیلی کمک‌کننده باشد و نتایج حاصل، مورد استفاده کلیه والدین، معلمان و تصمیم‌گیران آموزشی بویژه برنامه‌ریزان و مجریان آموزش و پرورش قرار گیرد و به بهبود نظام آموزشی و ارتقا تحصیلی دانش‌آموزان کمک نماید.

روش تحقیق

روش تحقیق پژوهش حاضر، پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش والدین دانش‌آموزان فاروج در سال ۱۴۰۰ بودند. برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شد. ابتدا بر اساس تقسیم بندی شهرستان مناطقی انتخاب شد. سپس در هر منطقه به طور تصادفی افراد مورد مطالعه انتخاب شدند. برای تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی از دو نمونه مجزا استفاده شد. در تحلیل اکتشافی ۳۲۹ نفر و در بخش تحلیل عاملی تأییدی ۲۵۰ نفر جهت شرکت در تحقیق انتخاب گردید. به شرکت‌کنندگان در مورد کاربرد اطلاعات دریافت شده از آنان، صرفاً جهت انجام یک کار پژوهشی اطمینان لازم داده شد و پس از توضیحات در مورد نحوه تکمیل پرسشنامه توسط یکی از والدین تکمیل گردید.

مقیاس انتظارات و آرزوهای آموزشی برای اولین بار در ایران به کار گرفته شد. جهت استفاده از این مقیاس، ابتدا نسخه اصلی به زبان فارسی ترجمه شد و مورد تأیید چند تن از استادان متخصص روان‌شناسی قرار گرفت. برای اطمینان بیشتر در مورد صحت ترجمه و تطابق دو نسخه فارسی و انگلیسی، ترجمه فارسی مقیاس در اختیار دو نفر از متخصصان زبان انگلیسی قرار گرفت تا آن را به انگلیسی برگردانند. بدین ترتیب، پس از چند مرحله بررسی، بازبینی و اعمال تغییرات و اصلاحات، فرم فارسی مقیاس برای اجرای پژوهش آماده شد. ضمناً روایی محتوایی پرسشنامه توسط ۵ نفر از متخصصان و اساتید حوزه روان‌شناسی مورد بررسی قرار گرفته و تأیید شد.

مقیاس انتظارات و آرزوهای آموزشی از ۳۴ آیتم تشکیل شده است که شامل ۴ عامل (انتظارات و ارزش گذاری آموزش، آمادگی برای پیشرفت تحصیلی، ثبات انتظار و آرزوها و همخوانی برای تحصیلات عالی) و سؤالاتی بدون خرده مقیاس بود. سؤالات در طیف ۴ درجه‌ای از کاملاً مخالفم (نمره = ۱)، مخالفم (نمره = ۲)، موافقم (نمره = ۳) و کاملاً موافقم (نمره = ۴) نمره گذاری می‌شود. از مجموع خرده مقیاس‌ها نمره کل به دست می‌آید. نمره بالاتر، انتظار بیشتر والدین از آموزش را نشان می‌دهد. جاکوب و همکاران پایایی درونی مقیاس کلی ۰/۸۴ و برای عامل‌ها در دامنه ۰/۷۶ تا ۰/۹۰ گزارش کردند

یافته‌های تحقیق

جدول شماره ۱ مربوط به یافته‌های توصیفی متغیرهای نسخه اصلی می‌باشد. میانگین و انحراف معیار نمره کل به ترتیب ۱۰۸ و ۰/۶۲۱ می‌باشد.

جدول ۱: یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	بیشترین	کمترین
انتظار والدین از آموزش	۱۰۸	۱۱/۳	۱۳۱	۷۱
آمادگی برای پیشرفت تحصیلی	۲۳	۳/۳	۲۸	۱۱
ثبات و انتظار و آرزوها	۱۱	۲/۶	۱۶	۴
همخوانی برای تحصیلات عالی	۱۰	۱/۶	۱۲	۴
انتظارات و ارزش گذاری آموزش	۳۰	۴	۳۶	۱۶
متفرقه	۳۴	۴	۴۳	۲۱

همانگونه که جدول شماره ۲ نشان می‌دهد، بین تمام مؤلفه‌های آزمون و نمره کل پرسشنامه به غیر از مؤلفه ثبات انتظار و آرزوها، همبستگی بالایی وجود دارد. بیشترین همبستگی بین نمره کل با مؤلفه انتظارات و ارزش‌گذاری آموزش وجود دارد. کمترین همبستگی بین ثبات و انتظار و آرزوها با نمره کل وجود دارد.

جدول ۲: میزان همبستگی بین مؤلفه‌های خرده مقیاس‌ها و نمره کل

نمره کل	انتظارات و ارزش‌گذاری آموزش	آمادگی برای ثبات و انتظار و همخوانی برای متفرقه	پیشرفت آرزوها	تحصیلات عالی	متفرقه
انتظارات و ارزش‌گذاری ۱	آمادگی برای پیشرفت ۰/۶۰۶	۱	۱	۱	۱
تحصیلات عالی	۰/۰۵۲	-۰/۱۱۰	۱	۱	۱
ثبات انتظار و آرزوها	۰/۶۳۳	۰/۵۸۵	-۰/۰۹۲	۱	۱
همخوانی برای تحصیلات عالی	۰/۵۹۲	۰/۵۸۱	-۰/۱۰۰	۰/۴۹۳	۱
متفرقه	۰/۸۳۶	۰/۷۶۵	۰/۲۰۴	۰/۶۹۸	۰/۸۳۲
نمره کل	۰/۸۳۶	۰/۷۶۵	۰/۲۰۴	۰/۶۹۸	۰/۸۳۲

تحلیل عاملی اکتشافی

برای تحلیل روایی سازه از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. نخست قابلیت تحلیل عاملی از طریق مقیاس کایزر-مایر-اولکین و کرویت بارتلت بررسی شد. مقادیر حاصل از آزمون KMO برابر با (۰/۸۸۲) و در حد تقریباً بالایی بوده است و بیانگر کفایت داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی اکتشافی است. در نتیجه انجام تحلیل عاملی برای داده‌های پرسشنامه پژوهش امکان پذیر بوده و می‌توان داده‌ها را به یک سری مؤلفه پنهان (مکنون) و بنیادی تقلیل داد. همچنین نتیجه آزمون بارتلت که برابر (۳۷۷۵/۶۷۷)، نیز نشان می‌دهد که ماتریس همبستگی داده‌ها در جامعه صفر نیست و بنابراین عامل‌یابی قابل توجیه است.

در ادامه ماتریس چرخش یافته عاملی آورده می‌شود. تحلیل مؤلفه‌ها با روش واریمکس بر روی ۳۴ سؤال پرسشنامه اصلی صورت گرفت. این ماتریس همبستگی گویه‌ها (سوالات یا متغیرها) و عامل‌ها را مشخص می‌کند. در این ماتریس هر چه بارهای عاملی (نمرات عاملی) هر یک از سوالات بیشتر باشد زیر مجموعه آن عامل مورد نظر قرار می‌گیرد. جدول ۳ نشان می‌دهد که چه سوالاتی به چه عاملی مرتبط است و هر سؤال دارای چه مقدار بار عاملی است.

جدول ۳: مقدار بارهای عاملی هر سؤال

عامل‌ها					سوالات
۵	۴	۳	۲	۱	
				۰/۵۸۵	۱۴
				۰/۵۲۱	۱۵
				۰/۷۰۱	۱۷
				۰/۳۹۲	۲۰
				۰/۵۷۹	۲۲
				۰/۵۰۳	۲۳
				۰/۴۹۱	۲۴
				۰/۵۳۷	۲۶
				۰/۳۸۶	۲۷
				۰/۶۰۳	۲۸
				۰/۵۸۰	۳۰
				۰/۴۵۰	۳۲
				۰/۴۸۶	۳۴
			۰/۵۳۱		۱
			۰/۴۶۶		۲
			۰/۷۵۸		۳
			۰/۵۲۴		۴
			۰/۸۰۲		۸
			۰/۴۹۲		۹
			۰/۴۷۵		۱۰
			۰/۵۴۷		۱۲
		۰/۶۹۶			۱۹
		۰/۵۷۰			۲۱
		۰/۶۳۱			۳۱
		۰/۴۸۰			۳۳
	۰/۶۴۲				۵
	۰/۶۶۷				۱۱
	۰/۳۳۴				۱۶
۰/۷۳۹					۶
۰/۷۴۱					۷
۰/۷۹۸					۱۳
۰/۳۱۴					۱۸
۰/۵۵۳					۲۵
۰/۴۵۲					۲۹

طبق نتایج جدول شماره ۳ سؤالات در ۵ عامل تقسیم شدند. در عامل اول بیشترین بار عاملی ۰/۷۰۱ و کمترین بار عاملی ۰/۳۹۲ است. در عامل دوم بیشترین بار عاملی ۰/۷۵۸ و کمترین بار عاملی ۰/۴۶۶ است. در عامل سوم بیشترین بار عاملی ۰/۶۹۶ و کمترین بار عاملی ۰/۴۵۰ است. در عامل چهارم بیشترین بار عاملی ۰/۶۶۷ و کمترین بار عاملی ۰/۳۳۴ است. در عامل پنجم بیشترین بار عاملی ۰/۷۹۸ و کمترین بار عاملی ۰/۳۱۴ است.

پایایی

برای بررسی پایایی آزمون از ضریب آلفای کرونباخ به روش همسانی درونی و دو نیمه سازی و باز آزمایی استفاده شد. نتایج آلفای کرونباخ برای پایایی خرده آزمون‌ها به روش همسانی درونی، دو نیمه سازی و باز آزمایی در جدول شماره ۴ ارائه شده است. پایایی درونی مؤلفه‌های انتظارات و آرزوهای آموزشی از ۰/۶۸ تا ۰/۸۲ به دست آمد. در بررسی پایایی به روش دو نیمه سازی، با تقسیم سؤالات پرسشنامه به دو قسمت با استفاده از شاخص ضریب همبستگی اسپیرمن - براون، مقدار این ضریب ۰/۷۷ به دست آمد. علاوه بر دو روش فوق برای جهت برآورد ضریب پایایی از روش باز آزمایی نیز استفاده شد. به روش باز آزمایی، ۳۰ نفر آزمودنی از بین نمونه تحقیقی انتخاب شدند و پرسشنامه انتظار آموزشی والدین را بعد از ۱۴ هفته تکمیل کردند. ضریب اعتبار کل پرسشنامه ۰/۷۴ به دست آمد.

جدول ۴: نتایج آلفای کرونباخ برای پایایی خرده آزمون‌ها، دو نیمه سازی و ضریب باز آزمایی

روش همسانی درونی			
ضریب آلفای کرونباخ	تعداد سؤالات	تعداد آزمودنی	
۰/۸۲	۷	۳۲۹	انتظارات و ارزش گذاری آموزش
۰/۷۵	۴	۳۲۹	آمادگی برای پیشرفت تحصیلی
۰/۷۱	۳	۳۲۹	ثبات انتظار و آروها
۰/۶۸	۱۱	۳۲۹	همخوانی برای تحصیلات عالی
۰/۸۶	۳۴	۳۲۹	کل مقیاس
روش دو نیمه سازی			
	۷۷۹	ارزش	بخش اول
	۱۷	تعداد سؤالات	
	۸۰۴	ارزش	بخش دوم
	۱۷	تعداد سؤالات	
	۰/۶۲		ارتباط بین فرم‌ها
	۰/۷۷	اندازه برابر	دو نیمه سازی گاتمن
	۰/۷۷	اندازه نابرابر	
	۰/۷۷		
روش باز آزمایی			
		۰/۷۴	ضریب باز آزمایی

در جدول شماره ۵ مشخص شده‌است که در صورت حذف هر سؤال، مقدار آلفای کرونباخ چقدر تغییر خواهد کرد. جدول ۵ نشان می‌دهد که همه سؤالات در افزایش ضریب آلفای کرونباخ سهم تقریباً مشابهی داشتند. بنابراین سؤالی از نظر پایین آوردن ضریب آلفای کرونباخ حذف نشد.

جدول ۵: آلفای کرونباخ سؤالات

سؤالات	نقش هر سؤال در میزان تغییر آلفای کرونباخ	سؤالات	نقش هر سؤال در میزان تغییر آلفای کرونباخ
سؤال ۱	۰/۸۶۲	سؤال ۱۸	۰/۸۷۳
سؤال ۲	۰/۸۶۴	سؤال ۱۹	۰/۸۶۸
سؤال ۳	۰/۸۶۲	سؤال ۲۰	۰/۸۶۲
سؤال ۴	۰/۸۶۲	سؤال ۲۱	۰/۸۶۶
سؤال ۵	۰/۸۶۶	سؤال ۲۲	۰/۸۶۴
سؤال ۶	۰/۸۷۳	سؤال ۲۳	۰/۸۶۲
سؤال ۷	۰/۸۷۶	سؤال ۲۴	۰/۸۶۳
سؤال ۸	۰/۸۶۴	سؤال ۲۵	۰/۸۷۱
سؤال ۹	۰/۸۶۴	سؤال ۲۶	۰/۸۶۴
سؤال ۱۰	۰/۸۶۲	سؤال ۲۷	۰/۸۶۳
سؤال ۱۱	۰/۸۶۶	سؤال ۲۸	۰/۸۶۵
سؤال ۱۲	۰/۸۶۳	سؤال ۲۹	۰/۸۷۸
سؤال ۱۳	۰/۸۷۵	سؤال ۳۰	۰/۸۶۳
سؤال ۱۴	۰/۸۶۴	سؤال ۳۱	۰/۸۶۲
سؤال ۱۵	۰/۸۶۴	سؤال ۳۲	۰/۸۶۲
سؤال ۱۶	۰/۸۶۴	سؤال ۳۳	۰/۸۶۳
سؤال ۱۷	۰/۸۷۰	سؤال ۳۴	۰/۸۶۳

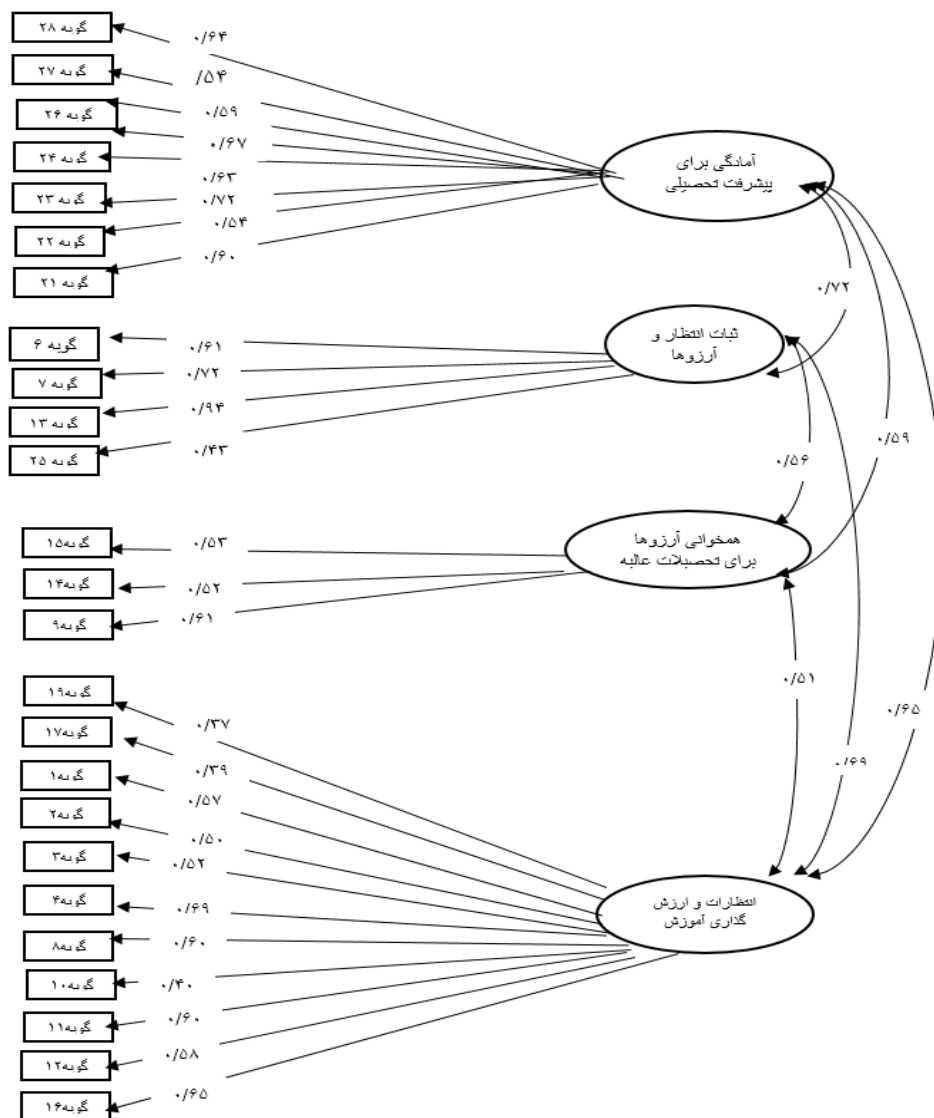
تحلیل عاملی تأییدی

برای آن که تحلیل عاملی تأییدی با کیفیتی مطلوب قابل انجام باشد، لازم است شرایط زیر رعایت شوند: داده‌های هر شخص یا شیء در نمونه با داده‌های اشخاص و اشیای دیگر مستقل باشد. حجم نمونه به اندازه کافی بزرگ باشد (حداقل ۵ تا ۲۰ مورد به ازای هر پارامتر حاضر در نمونه). داده‌ها دارای توزیع نرمال چندمتغیره باشند. داده‌های پرت در مجموعه داده‌ها حضور نداشته باشند. مجموعه داده‌ها فاقد داده‌های گم شده باشد. هر متغیر پنهان، با حداقل ۴ متغیر نشانگر تبیین شده باشد. برای متغیرهای پنهان، متغیر آشکار مشترک تعریف نشده باشد. به منظور تأیید ساختار اکتشاف شده، از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. ابتدا همه سؤالات در مدل گنجانده شد. اما سه سؤال (۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۹، ۵)، به دلیل داشتن ضریب

رگرسیون پایین و سؤالاتی که بدون خرده مقیاس بودند جهت برآزش بهتر از مدل حذف گردید. بعد از حذف سؤالات، مدل از برآزش مطلوبی برخوردار شد و پرسشنامه جدید با ۲۶ سؤال با شماره گذاری‌های جدید سؤالات، طراحی گردید (پیوست ۱)

در شکل ۱ مدل تحلیل عاملی تأییدی برای متغیرهای آشکار و مکنون است. ضرایب مستقیم مسیرها، کاملاً معنادار و مثبت است.

شکل شماره ۱: دیاگرام ترسیم شده تحلیل عاملی تأییدی برای متغیرهای آشکار و مکنون

جدول ۶: نتایج شاخص‌های برازش تحلیل عاملی تأییدی

شاخص‌های برازش	میزان شاخص به دست آمده	دامنه پذیرش شاخص
/DF _X	۱/۲	وضعیت کمتر از ۳
GFI	۰/۹۵	وضعیت بالای ۰/۹
CFI	۰/۹۸	وضعیت بالای ۰/۹
TLI	۰/۹۷	وضعیت بالای ۰/۹
IFI	۰/۹۸	وضعیت بالای ۰/۹
NFI	۰/۹۰	وضعیت بالای ۰/۹
REMSEA	۰/۰۳	وضعیت کمتر از ۰/۰۸

نتایج جدول شماره ۶ نشان می‌دهد که داده‌های پژوهش با مدل مفهومی انطباق دارند، مدل از برازش مناسبی برخوردار است و روابط شاخص‌ها با مؤلفه‌ها معنادار است. در نهایت کلیه سؤالات در ۴ عامل مقیاس " ثبات انتظارات و آرزوها (۵سؤال)، انتظارات و ارزش گذاری آموزشی (۱۱ سؤال)، همخوانی آرزوها در تحصیلات عالی (۳سؤال) و آمادگی برای پیشرفت تحصیلی (۷ سؤال) " گنجانده شد.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به نقش مهم که انتظار آموزشی والدین از فرزندان در عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز دارد اندازه‌گیری و مطالعه در این حوزه ضروری است، بنابراین تدوین و آماده‌سازی ابزارهایی که بتواند انتظارات و آرزوهای آموزشی را بسنجد از اهمیتی اساسی برخوردار است. هدف اصلی این تحقیق بررسی روان‌سنجی و محاسبه روایی و پایایی پرسشنامه آرزوها و انتظارات آموزشی والدین بود. نتایج نشان داد که پرسشنامه مذکور از پایایی لازم برخوردار است. در نسخه فارسی پایایی درونی مقیاس کلی ۰/۸۶ و برای عامل‌ها از ۰/۶۸ تا ۰/۸۲ گزارش کردند. که نتایج به دست آمده با نتایجی که در نسخه اصلی گزارش گردید (پایایی درونی مقیاس کلی ۰/۸۴ و برای عامل‌های در دامنه ۰/۷۶ تا ۰/۹۰) نزدیک می‌باشد و نشان از مطلوبیت نسخه فارسی پرسشنامه دارد. ضرایب پایایی " بازآزمایی، دو نیمه کردن و همسانی درونی مقیاس " برای کل پرسشنامه مطلوب بود و برای مؤلفه‌ها در دامنه قابل قبولی قرار دارد.

آزمون برای بررسی محتوایی، توسط پنج تن از متخصصان حوزه روانشناسی بررسی شد و تأیید کردند که سؤالات منعکس کننده انتظارات آموزشی والدین می‌باشد. با توجه به همبستگی معنادار خرده مقیاس‌ها با همدیگر روایی سازه این پرسشنامه تأیید گردید. سازندگان این پرسشنامه برای بررسی روایی سازه از همبستگی بین خرده مقیاس‌ها بهره بردند که نتایج همبستگی بین خرده مقیاسها در مطالعه حاضر با مطالعه جاکوب (۲۰۱۰) همسو بود.

به منظور کشف ساختار عاملی و اطمینان از روایی سازه پرسشنامه آرزوها و انتظارات آموزشی، شاخص کفایت نمونه برداری (KMO) و همچنین قابلیت تحلیل عاملی داده‌ها از آزمون کرویت بارتلت بهره گرفته شد.

نتایج استخراج از تحلیل عاملی اکتشافی سؤالات، پنج عامل بودند که به ترتیب در مؤلفه-های آمادگی برای پیشرفت تحصیلی، ارزش گذاری و آرزوهای آموزشی، همخوانی آرزوها برای تحصیلات عالی و ثبات انتظار و آرزوها قرار گرفتند. در نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی برخی سؤالات هم به دلیل ضعیف بودن ضریب رگرسیونی از مؤلفه‌های پرسشنامه حذف گردید. پرسشنامه با سؤالات جدید طراحی شد. مؤلفه آمادگی پیشرفت تحصیلی با ۷ گویه اشاره به میزان تمایل، آمادگی و توانایی دانش‌آموز و تشویق والدین، برای ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر دارد. مؤلفه ارزش‌گذاری و آرزوهای آموزشی با ۱۱ گویه به منظور بررسی آرزوهای والدین برای آینده تحصیلی فرزندان‌شان شکل گرفت. مؤلفه همخوانی آرزوها برای تحصیلات عالی با ۳ گویه مربوط به خواسته‌های آموزشی والدین درباره پیشرفت فرزندان در کسب مدارج عالی دانشگاهی می‌باشد. مؤلفه اهداف ثبات انتظار و آرزوها با ۵ گویه اشاره به انتظارات واقع بینانه‌ی والدین از فرزندان‌شان در سال‌های تحصیل دارند.

اگرچه مطالعات کمی درباره انتظارات آموزشی والدین درباره تحصیلات فرزندان انجام شده‌است، با وجود این مطالعات محدودی که هم در فرهنگ‌های مختلفی انجام شده‌است و نتایج حاکی از آن است که انتظار آموزشی والدین با پیشرفت و انگیزه تحصیلی و نیز انتظارات آموزشی خود فرزندان مرتبط است (آپرل دی، سلسسته، هو و چلسی، ۲۰۲۱؛ پینکوارت و ایبلینگ، ۲۰۲۰؛ آسیس، کولبرت و رایبیز، ۲۰۲۰؛ فرناندا، ایکسا، مدینا و ویلافورته، ۲۰۱۹؛ جونگ، هوانگ، ژانگ، ۲۰۱۸).

محدودیت عمده پژوهش حاضر این است که پژوهش بر روی والدین فاروج انجام شده و ممکن است به علت تفاوت‌های فرهنگی، در جامعه چند قومیتی ایران، برای سایر گروه‌ها قابل تعمیم نباشد. با توجه به گردآوری شواهد اعتبار برای پرسشنامه انتظارات و آرزوهای آموزشی در پژوهش حاضر و با توجه به اهمیت مفهوم انتظارات آموزشی والدین پیشنهاد می‌گردد از این ابزار در ارزیابی میزان انتظارات آموزشی استفاده گردد. همچنین به والدین توصیه می‌شود انتظارات آموزشی مثبت را به فرزندان منتقل کنند.

Reference

Aceves, L., Colbert, M., & Robins, R. (2020). Longitudinal Linkages among Parents' Educational Expectations, Youth's Educational

- Expectations, and Competence in Mexican-origin Families. *Journal of Youth and Adolescence* volume 49, pages32–48
- Aprile D., Celeste C., Hou,Y., & Chelsea ,S(2021). Parent and teacher educational expectations and adolescents' academic performance: Mechanisms of influence. <https://doi.org/10.1002/jcop.22644>
- Anandarajan, M., Igbaria, M.,&Anakwe, U.P. (2000). “Technology Acceptance in the Banking Industry: A Perspective from A Less Developed Country”. *Information Technology & People*. 13 (4), 298-312
- Benner, A. D., & Mistry, R. S. (2007). Congruence of mother and teacher educational expectations and low-income youth's academic competence. *Journal of Educational Psychology*, 99(1), 140–153. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.99.1.140>
- Bowen,G.,Rose, R.,Powers,J.,&Glennie, E. (2008).The joint effects of neighborhoods,peers,families on changes in the school success of middle school students.*Family Relations*,57,504-516
- Briley,D., K. Paige Harden, & Elliot M. Tucker-Drob.(2014). Child Characteristics and Parental Educational Expectations: Evidence for Transmission With Transaction. *Developmental Psychology* © 2014 American Psychological Association. 2014, Vol. 50, No. 12, 2614–2632
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta analysis. *Educational Psychology Review*, 13, 1-22
- Fernanda, L ., Aixa D., & Villafuerte , D(2019.)Academic socialization, parental educational expectations, and academic self-efficacy among Latino <https://doi.org/10.1002/pits.22239>
- Goyette, K., & Xie, Y. (1999). Educational expectations of Asian American youths: Determinants and ethnic differences. *Sociology of Education*, 72(1), 22–36. <https://doi.org/10.2307/2673184>
- Halle, T. G., Kurtz-Costes, B., & Mahoney, J. L.. (1997). achievement in low-income, African American children *Journal of Educational Psychology*, 89, 527-537.
- Haiyang Lu., Peng Nie & Alfonso Sousa-Poza(. 2020).The Effect of Parental Educational Expectations on Adolescent Subjective Well-Being and the Moderating Role of Perceived Academic Pressure: Longitudinal Evidence for China. *Child Indicators Research*. <https://doi.org/10.1007/s12187-020-09750-8>

- Jung E., Hwang, W., & Zhang, Y (2018). Do Parents' Educational Expectations in Adolescence Predict Adult Life Satisfaction? <https://doi.org/10.1111/fare.12323>Citations
- Jacob, M.,(2010). Parental Expectations and Aspirations for their Children's Educational Attainment: An Examination of the College-Going Mindset among Parents. dissertation. the university of Minnesota
- Mirzania, M.(2020).The role of parents' scientific ability in the academic progress of children. Studies on the history and civilization of Iran and Islam, 4, (47-60)
- Pinquart, M.,& Ebeling, M.(2020). Parental Educational Expectations and Academic Achievement in Children and Adolescents, Educational Psychology Review volume 32, pages463-480
- shirazi, R .mohajeran, b., & Ghaleei, A. (2017). The mediating role of parental expectations and parental involvement in the relationship between expectations of teachers with academic achievement in third grade students in West Azerbaijan Province 94-95. The Journal of New Thoughts on Education, 13(3), 229-249. doi: 10.22051/jontoe.2017.10166.1299(In Peresion).
- Spera, C. (2006). Adolescents' perceptions of parental goals, practices, and styles in relation to their motivation and achievement. Journal of Early Adolescence, 26, 456-490
- Toston , L. (2013). Home and school factors and their influence on students academic goal orientation and motivation.University of Southern California.
- Zhan, M. (2006). Assets, parental expectations and involvement and children s educational performance. Children and Youth Services Review, 28 , 961-975

Analysis of psychometric properties of the Persian version of the scale of parents' educational expectations and aspirations*Hamideh Abaszade*¹*Malahat Amani*^{*2}*Tayebe Rahimi Pordanjani*³**Abstract**

This study was conducted to investigate the psychometric properties of the Persian version of parents' educational expectations and aspirations scale. The method was survey type. The statistical population included parents of the first secondary school students in Faruj city in 2021. The samples were selected using the cluster sampling method. Two separate samples were used to perform exploratory and confirmatory factor analysis. The number the sample in the exploratory analysis was 329 people and in the confirmatory factor analysis 250 people. The parents of the students completed the scale of educational expectations and aspirations of the parents. Internal consistency, test-retest, and split-half methods were used to check reliability. Reliability values for internal consistency, split- half, and test-retest were obtained 0.82, 0.77, and 0.74, respectively. Exploratory and confirmatory factor analysis was used for construct validity. In the exploratory analysis, the range of factor loadings was at an acceptable level. The calculation results of the KMO test were equal to 0.882 and the result of the Bartlett test was equal to 3775.677. In the confirmatory factor analysis were confirmed factors of expectations and valuing education, readiness for academic progress, educational evaluation, and stability of expectations and aspirations. The results of fit indices of confirmatory factor analysis showed that the model had an acceptable fit. Therefore, the scale of educational expectations and aspirations of parents has the necessary psychometric properties for the Iranian sample.

Keywords: scale of educational expectations and aspirations of parents, validity, reliability

1- PhD Student, Department of Psychology, Bojnourd Branch, Islamic Azad University, Bojnourd, Iran

2 . Associate Professor, Department of Psychology, University of Bojnord, Bojnord, Iran (m.amani@ub.ac.ir)

3 . Associate Professor, Department of Psychology, University of Bojnord, Bojnord, Iran